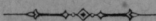

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 24.

v Ljubljani, 15. decembra 1879.

Tečaj XIX.

Vabilo na naročbo za l. 1880.

Ž današnjim listom doveršuje „Učit. Tov.“ svoj XIX. tečaj, ter vabi svoje prijatelje in znance v naročbo za prihodnje l. 1880. Vsaki dan ima svoje delo, žalostno pa tudi veselo; vsako leto nam donaša veliko dobrega pa tudi dosti britkega sploh, a posebej v šolstvu, kar naznanjajo razni časopisi. Med njimi je tudi „Učit. Tovariš“, kateri se je pa že precej postaral. — Sedaj dobimo novih, celo slovenskih listov šolskih na izbiranje; kaj nam tedaj obeta „Učit. Tovariš“, da ga ne pustimo, ampak naročimo še v prihodnje? — Odgovor njegov je ob kratkem ta-le: Kakor je dosihmal, tako hoče tudi v prihodnje pisati za odgojo v kerščanskem smislu, za povzdigo šolstva na podlagi maternega jezika; prinašati će, kaj dobrega, kaj zanimivega se je tu in tam zgodilo za šolo in odgojo. Ker pa tako delo preseza moči posameznega, in bi bil list, kateri bi ne imel dopisovalcev, enoteren, pomagali bodo „Tovarišu“ stari podporniki in prijatelji učiteljskega stanu. Zaupaje na božjo pomoč, ter nanašaje se na skušeno domoljubje in na uterjeno znanost teh sodelavcev, podverže se podpisani zopet težavnemu, toda potrebnemu poslu, namreč vredovanju slovenskega šolskega časopisa v konservativnem duhu. Ako tedaj slovenski učitelji in značajni rodoljubje po Kranjskem, Primorskem, Koroškem in Štajarskem hočete, da bode stari šolski list vstregal Vašim

željam in tirjatvam, podpirajte ga duhovno in telovno, to je, dopisujte pridno vanj, borite se v njem s svojim duhom za šolsko pravico in resnico, ter pošiljajte mu zvesto svojo naročnino, plačujte založniku stroške, da ne onemaga. Klic na boj za kerščansko šolo zoper pogansko, razlega se po vseh zgodbah svetovnih, pojmi in nazori so se zbistrili, bojevniki že vverstili, in nihče ne more sedaj reči, da ne vé, komu bi v tem boju, v tem prepiru priterdil, v katero versto, na katero stran bi se vstopil. Podvizajte se tedaj, dragi sobratje, spoštovani rodoljubje po slovenskih deželah, na naročilo za prihodnje leto! Cena je „Učit. Tov.“ za celo leto 3 gl.; za pol leta 1 gl. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo M. Močnik, mestni učitelj, st. terg h. št. 13., naročnino in naznanila pa založnik R. Milic, na st. tergu h. št. 19.

Nekaj v tolažilo in spodbujo!

A. Vranski.

Čeravno živimo v devetnajstem stoletji, v dóbi obče izobraženosti in inteligence, vendar se našemu stanu — narodnemu učiteljstvu — ne priznava ali vsaj priznati neče tista veljavnost, ki bi jo zbog svoje velevažne stopnje, ki jo zavzema v družbi človečanstva, opravičeno zaslužil! — Da je temu tako, razvidimo iz tega, da se naš stan ne spoštuje zadosti in če se to tudi kje zgodí, vendar le premalo. Ljudski učitelj velja v obče za človeka male izobraženosti, za individuum, ki opravlja lahek, neznamen posel, — kajti ljudem — in žalibože da je mej temi dosti takih, ki se smatrajo za izobražene — veljata pouk in odgoja v ljudskeji šoli kot malenkost. Brati, pisati in računati — to ima učitelj učiti in še malo iz zemljepisja, natoroznanstva! — Za to je pač kmalu kdo sposoben!

Takih izrekov se mora čestokrat slišati iz ust možev, ki veljajo za naobražene, ki so na klicu, da so vneti za „napredek“. Sevéda ne pomislijo ti ljudje, da je treba tudi za „malenkost“ temeljitega znanja, kajti le to, česar se je človek sam do dobrega naučil, česar si je sam temeljito privadil, zamore on drugim po umnih potih podariti. A pota, po katerih se more podajati drugim — imamo v mislih tu otroke národne šole — sebi pridobljeno, so skrivna in težavna, so pa tudi umetna, treba je hoditi po njih le rahlih stopinj naprej, tudi preveč s tovari obložen ne sme biti! Blago t. j. uk podaja se le v malih porcijah, učitelj svojo robo le na drobno in počasi prodaja! On mora biti zmeren, a ne strasten; on mora pri svojej kupčiji t. j. pri pouku z malim zadovoljen biti,

on mora znati svoje delovanje omejiti in če to zamore, potem se kaže mojstra! „In der Beschränkung zeigt sich der Meister!“ pravi Goethe.

Pota, po katerih se pride do uspešnega pouka — rekli smo poprej — so umetna, treba jih je torej s trudom iskati ter se vstrajno vaditi, po njih hoditi, kajti pouk v „malenkostih“ je umetnost in to ne mala, a do umetnosti se ne da takoj dospeti, treba je vstrajne vaje, dosti učenja ter obilo truda! — Če si je národni učitelj te resnice v svesti, če sam vé po lastni izkušnji ceniti težavo in važnost svojega poklica, se bode li potem kaj zmenil za enake izjave, kakor smo jih početkoma naveli? Gotovo ne, on se bo tolažil sam sabo ter se k večim smijal brezumnim izrekom teh „izobražencev“.

Učitelj pa ni le učenik, on je tudi odgojitelj. Njemu se izroči deca ne le zato, da ji ucepi v glavo najpotrebnejših ved, ampak tudi za to, da v srca otrók zasadi kál, iz katerega naj bi vzrastle pozneje kerščanske kreposti in deržavljanske čednosti. Nedolžnih, nepopačenih src pride deca učitelju v last. On ima težavni nálog, otroke po njenih svojstvih vzgojiti, pripeljati jih do pravih potov, do resničnih nazorov, kakor mu to njegov psihologičen pogled veléva. — Ti nazori morajo biti resnični, plemeniti, kajti ž njimi v oprsji naj se podajo šoli odrasli otroci v dejansko življenje. Tu se jim bode dostikrat pokazala priložnost, da te nazore uresničijo, da jih praktično izvrše. — Po tem takem bo vsakdo, ki ima le količkaj pojma o duševnem stanu otrok, lahko uvidel, da zamore učitelj, ki je vendar toliko časa v neposrednej dotiki z otroci, prav dosti uplivati na vse notranje življenje otrokovo, da se ta upliv, če hoče biti sadonosen, mora kazati tudi potlej, ko otroci šole več ne obiskujejo, kar se bo večinoma tudi zgodilo, če je v to svrho učitelj — odgojitelj le vporabljeval pravih sredstev. A znanost teh sredstev ter njih raba — to je zopet nekaj, česar si je treba privaditi tako po učenju kakor po izkustvu. To je umetnost odgoje in za to „malenkost“ vendar ni kar kmalu kedo sposoben!

Narodni učitelj je vendar, kakor se njega važnost tudi prezira in nanj zaničljivo gleda — v kar pač dosti pripomore njegovo ne ravno dobro materijalno stanje — jedna najvažnejših osob v državi. On položi deržavljanom temelj, tako v vednostnem, kakor v duševnem obziru, na katerem ti pozneje naprej delajo v dosego svojih namenov, svojega poklica. Ali pa ima národni učitelj kaj hvale, kaj priznanja za to? Njegova muka se mu pač — plača, a hvale bo učitelj le malokje i redkoma si pridobil! Hvala, dejali bi, je učiteljstvu skorej da „res incognita!“

Ali naj ta nehvaležnost učitelja žalosti? Ne. Samosvest mu je največja hvala. Učitelj ki si je svest svojega poklica in svojih dolžnosti, ki tudi ve ceniti potrebnost svojega stanú — ne bo se potožil o nehvaležnosti sveta. — Jaki duhovi se kažejo vedno v svojih ciljih, ki jih

nameravajo doseči. Ta, ki si želi posvetnih darov, je zmirom le prvotna natura, a vendar našega štovanja vredna, če mu je geslo poštenost. Večji je že tisti, ki za to dela, da bi si pridobil slavno ime; najboljši in naj plemenitnejši pa so oni, ki, ne brigaje se za priznavanje sveta, vse svoje moči ter sposobnosti žrtvujejo v dobro národa, omike in človekoljubja in k tej vrsti ljudi spada tudi národni učitelj. Ta resnica naj nas spodbuja, naj nas tolaži!

(Namen je poglavitna stvar pri vsem dejanji in nehanji; terpeti in delati mora vsak na svetu, zato smo vstvarjeni, a največa razlika je v tem zakaj in kako človek dela in terpi. Vr.)

Dr. Leon Vončina.

Prijatelj poštenim družbam je dr. Vončina l. 1863 vstopil v narodno Čitalnico ter je v odboru njenem marljivo deloval vse leta. — Tedaj se je osnovala naša Matica, in dr. Vončina je bil koj v prvem začasnem odboru, potem v opravljenem odseku, v katerem sta bila i dr. Bleiweis i dr. Costa, s kterima je Leon živel vedno v prijateljskih, malo da ne pobratimskih razmerah. V stalnem odboru je bil prvosednikov prvi namestnik in je razun več odborovih sej vodil celó dva občna zbora (I. IV.) slovenske Matice. V I. — 11. maj. 1865 — je v slovesnem ogovoru na pr. tudi oménil: „Danes je v rokah občnega zbora, da Matico spravi na pot, po kterem bode mogla delati slovenskemu narodu na korist in blagost. Matica doseže ta namen, če ne bode trpela v ulnjaku kvarljivih trotov; če nje ogenj ne bode požigal, ampak ogreval in svetil; če se bode ogibala vsega, kar bi utegnilo žaliti slovensko ljudstvo, ki je vdano katoliški cerkvi itd.“ (Letopis 1867 str. 9). — V IV. — 5. avg. 1868 — je nagovoril zbor blizo tako-le:

„Slavni zbor! Gotovo upanje, ki smo ga smeli gojiti, da bode današnjemu občnemu Matičnemu zboru predsedoval naš društveni prvosednik gosp. dr. L. Tomaž, splavalo je po vodi, kajti naznanil nam je včeraj popoldne brzojavno, da mu brani bolezen, pričnemu biti pri današnjem vélikem shodu. Moram se tedaj nenadoma jaz podvreči nalogi, da Vas, častna gospoda! prav priserčno pozdravim, in s svojimi slabimi močmi vodim pretresovanje reči, ki pridejo na dnevni red v ta namen, da se množi telo in pospešuje življenje našega Matičnega društva. Društveno življenje sicer štiriletni čas svojega dozdanjega obstanka nikakor ni hiralo, temuč širilo se je in rastlo bodi-si gledé denarstvenih moči, bodi-si gledé udov, kterih se od leta do leta več pridružuje, bodi-si gledé knjig, ktere ima društvo po svojem prvem namenu dajati na svitlo. Vendar kdo bi hotel tajiti, da je popolnoma pravična naša in vseh rodoljubov goreča želja, da se Matica naša v prihodnje še krepkejše razvija in še obilnejši

sad prinaša? Kako to doseči, to ravno je namen naših skupnih letnih shodov; v ta namen smo se tudi danes tukaj zbrali. — Kar mene tiče, opominja me vést, da tajništvu, vsem odborovim odsekom in blagajniku očitno zahvalo izrečem za neutrudljivo in vspešno delovanje njihovo, o sebi pa moram odkritoserčno reči, da nisem kos mestu, kateremu se dosihmal nisem mogel odpovedati“. (Klici: „Ni res, Ni res!) Predsednik sklepa govor svoj s tem, da zboru na serce polaga sv. Avguščina opomin: „In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas“, po tem načelu — pravi — bodemo v duhu rodoljubne edinosti nalogo, ki jo nam dnevni red ponuja, gotovo rešili v pospéh naše slovenske Maticе in v dušni posel slovenskega naroda“. (Klici: Slava! gl. Letopis 1869 str. 33, 34.) —

Napređoval je ranjki Leon tudi v cerkvenem delovanji in dostojanstvu p. l. 1856 je postal v škofijski zakonski sodnji namestnik, l. 1861 sodnijski, l. 1865 konzistorijski sovétnik. — L. 1864 so ga domačini v Novem Vinodolskem izbrali za častnega svojega Čitalničarja. — V ta namen, da bi pospeševal vedo domovinsko, vstopil je v društvo Zgodovinsko, in služil mu za blagajnika od l. 1865 do l. 1868. — L. 1867 je postal ud družbe Kmetijske, in za obilne zasluge vzlasti po katoliški družbi Rokodelski častni mestničan Ljubljanski; tudi se ni bal koristno delovati v političnih društvih ter javno vstopiti v narodni volilni odbor za vojvodstvo Kranjsko (gl. Novic. 1867 str. 17. 34.), dasiravno se mu je protilo v brezimennih pismih, v živih psovkah, zanikarnih časnikih itd., in gledé na vse to prav poje Resnicoljub:

„Trud vsestranski dovolj nam kaže, za narod slovenski

Da mu je bilo sercé, čiste ljubezni gorkó.

Niso plašili ga zbirajoči na nebu se oblaki,

Varno čolniček je plul, če je grozilo morjé.

Kazal dejanski je vsim, kako se nam je boriti,

Svetovati je znal, kakor oče ljubéč.“

Dejanski pokazal je to res — opisavši življenje in delovanje slavnega rojaka slovenskega, kar je na svitlo dala družba sv. Mohora pod naslovom: „**Friderik Baraga**, prvi kranjski apostoljski misijonar in škof med Indijani v Ameriki“. Spisal Dr. Leon Vončina, profesor bogoslovja v Ljubljani. Natisnil J. Blaznik l. 1869 v m. 8°. str. 198. — „Sloví med nami sedaj Vodnik, sloví Prešern; ali vendar — sem dejal jaz v pristavku str. 197: „Baraga, svetla zvezda na slovstvenem nebu kranjsko-slovenskem in očipveindijanskem“ — koliko Vodnikovih pesen, koliko Prešernovih poezij je razobčenih med prostim slovenskim ljudstvom; koliko pa je „Dušne Paše“, „Zlatih Jabelk“, „Nebeških Rož“ itd., po katerih sloví in koristil bode Baraga slovenskemu narodu?!“ — Vončina sam pa sklepa svoje opisovanje str. 184—5:

„Tako je tedaj umerl mož preblage čiste duše — mož ravnega serca, v katerem ni bilo ne ovinkov, ne zvijače; šel je v večni počitek

mož neutrudljive delavnosti, množega terpljenja, mnogih britkosti in težav v vinogradu Gospodovem; zaspal je v Gospodu mož po volji Božji, mož po Kristusovem duhu, mož ljubezni, ki je vse svoje izverstne zmožnosti obračal Bogu v čast in ljudem v zveličanje, zlasti svojim ljubljnim divjakom; njegova dela ga bodo vedno hvalila ter v slavnem, hvaležnem spominu ohranila zlasti pri Indijanih v severnih krajih, kjer počiva njegovo truplo, dokler ga ne zbudi trobentni glas; in takrat — naj od svoje strani samo to še pristavimo — takrat se bo popolnoma vresničilo tisto tolaživno upanje in hrepenenje, ki je vedno navdajalo preblazega aposteljnega Indijanov, in katero je 23 let pred svojo smertjo kaj lepo in mило razodel z besedami“ itd. itd. — „Preobširna pisava preveč kroži in se z besedami in z izreki preobloži ter razum temni; prepočasna in dolgočasna svojo reč kroži in ongavi tako, da beseda poprej opeša, kakor konča“, piše Slomšek (Drobt. 1862 str. 25); in iz tega vzroka smo na kakem radostnem potovanju smejali se ranjkemu Leonu, češ, da je besedo ali pisavo svojo vmérl preveč sam po sebi — prenadolgo, da bi trebalo jej škarij; ab ore Leonis libera me Domine (cf. ps. 21, 22); ali čestitali mu vselej brez zamere, kar je na pr. Góthe čestital prijatelju za god:

„Möge dein Lebensfaden sich spinnen, wie in der Prosa
Dein Periode, bey dem leider die Lachesis schläft.“

Kar je v nekterih narodnih društvih utihovati jel duh katoliški, prepvivan po Mladoslavencih, umikal se je dr. Leon bolj v dobrodnele napore, v katoliško društvo politiško, v katoliško družbo za Kranjsko itd., v katerih je delaven ud in odbornik nekterikrat govoril po nemški ali po slovenski (p. o zboru Vatikanskem; o Barbari Ubrikovi . . gl. Danic. 1869.) V katoliški družbi je sestavljal največ on latinske pa tudi nemške prošnje, čestitke ali hvalnice na pr. do deržavnega zbora o brezverskih postavah, do ministerstva za nauk in bogočastje, do papeževega nuncija (o Jezuitih v Repnjah), do bratov Čehov o Vaclavovi svečanosti, najraši do ranjkega ljubeznjivega papeža Pija IX., čegar sloveči „Non possumus“ ga je vedno navduševal (gl. Triglav IV. 11.) — Oj kako bi se bil ranjki vzradoval tudi njegovega dostojnega naslednika, češ, mojega imena, Leona XIII!

Po prvi vzgoji Hrvat je znal Vončina še pozneje dokaj dobro hrovaško govoriti in pisati, kar spričujejo mnogi njegovi prijateljski dopisi. — Neko dobo, kedar se mu pri nas na Kranjskem ni védlo prav po godu, hotel je celo prestopiti v biskupijo Senjsko, kar so mu pa odsvetovali iskreno vdani prijatelji, tedaj jedva sluteči, da ga po rani smerti Bog če utegniti nezdodam še vekšim! — Sam blaga duša je imel vdanih prijateljev nebrojno v vseh stanovih; vzlasti svoji so si bili že tudi ranjki kanonik Janez Novak (r. 1798, u. 1871), profesor in kanonik Janez Poklukar (r. 1802, u. 1867), gimnazijski ravnatelj Janez Nečásek (r. 1813, u. 1866), kateri mi je o dr. L. Vončinu nekdan sam dejal: „Nisem

še našel doslej človeka, da bi se ga bil mogel tako priserčno okleniti; pri njem nahajam vse svoje misli in želje, kakor jih celo pri svojem bratu ne najdem“. — V družbi tacih resničnih in blagih prijateljev bil je o kaki domači veselici veliki Lev — otrok. — Bil pa je do prijateljev svojih tudi resničen, kedar je pri njih opazil kake nepravosti ali napáčnosti, o čemur svedočijo lahko njegovi še sedaj živoči predstojniki in nekdanji prijatelji, in nam očitno kažejo nekatere njegove poslanice, post. „Offenes Schreiben an die Löbl. Redaction der Laibacher Ztg.“ l. 1860; „Odprto pismo gospodu dr. Razlagu“ v Slovencu l. 1873. I. 6. itd., kar je po pravici vzbujalo tedaj pozornost in občudovanje. — Prijatelj je bil vzlasti samostanom, redovom ženskim in moškim, o katerih se je vedno rad razgovarjal. — Prijatelj je bil ljubim součencem, s kterimi je 4. avg. 1874 — le tri mesece pred smertjo — v dekanijiški cerkvi Loški veselo obhajal petindvajsetletnico svojega mašništva ali sreberno sv. mašo. — Sploh veljá o njem o pravih prijateljih stari rek:

Amore, more, ore, re — Probantur amicitiae:

Durch Lieb, Sitte, That und Mund — Wird erst die rechte Freundschaft kund.

Po tem takem se ni čuditi, da je vést o njegovi nevarni bolezni in prerani smerti z bridkostjo prešinila vse in da se je ta bridkost očitno razodévala o njegovem sprelepem pogrebu. „Koliko spoštovan bil je ranjki, pišejo Novice (1874 str. 359), sijajno je svetu pričal pogreb njegov, ki je bil tako velikansk, da je res le malo tacih. Ne le veliko število mestjanov in mestjank vdeležilo se je sprevoda, ki ga je vodil stolni dekan Zupan, temuč tudi iz bližnjih in daljnih krajev domovine naše prihitelo je mnogo čestiteljev in prijateljev njegovih, ljubljencu svojemu zadnjo čast skazat. Le birokracija ni bila zastopana pri pokopu, se vé da: kaj hoče ona pri pogrebu možá naroda, pri Slovanu z dušo in telesom?! Narodna čitalnica Ljubljanska, katoliško društvo, društvo rokodelskih pomočnikov in učencev so spremili sprevod s svojimi zastavami črno prepetimi, trugo pa so kinčali: krasni venec gospá Ljubljanskih, katerim iskren pomočnik je vsa leta bil pri obdarovanji ubozih šolskih otrok z zimsko obleko, — venec bogoslovcev, prehvaležnih mu učencev njegovih, venca rokodelskih pomočnikov in učencev, ki so v njem očeta svojega ljubili, — venec Matice slovenske, kateri podpredsednik je od prvega začetka bil, in venec narodne Čitalnice, ki ga je visoko cenila kot mnogolétnega odbornika, ki nikdar nikoli ni skrival srca svojega do majke Slave; hvaležen za to mu je pevski zbor njen pred hišo in na pokopališču zapel milo nagrobnico.“ — Vsem tem je jako vgodna bila iskrena javna zahvala, ktero je slavnoznaní brat njegov, gosp. Ivan Vončina, župan Zagrebski, ginjen tolike ljubavi in tolikega spoštovanja, do umerlega brata Leona, priobčil tedaj v slovenskih časnikih; kakor tudi solzica, ktero je v imenu součencev

na grob preblazega součenca dr. Leona Vončina potočil (Zgod. Danica 1874 št. 46 str. 368) verli Janez Volčič, v kateri tuguje na pr.:

Naš Leon! kje si, ti značaj preblagi,
 Ponos in slava, součencem dragi,
 Naj mlajši, naš preljubljeni voditelj?
 Kje si, mladosti blaženi učitelj?
 Prijatlov tvojih trumi serce poka;
 Slovenija za taboj milo joka!

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

20.

Že pred dvema letoma sem pisal obširneje v tem listu o ljubezni do domovine. Ta pogovor sem slišal precej hvaliti, in „Slovenski Narod“ ga je tudi ponatisnil. Takrat sem govoril o tem predmetu bolj splošno; a danes naj ga opišem le z ozirom na ženski spol.

Ljubezen do domovine, ljubezen do materinega jezika ima jako slabe korenine med tako imenovanim slabim spolom. Ložje, kot mož, pozabi ženska na svoj dom, svoj jezik. Ravná se ona navadno po možu. Kar je mož, to je tudi njegova zakonska polovica.

Nekteri možje, — to so seveda neoženjenci, — imajo posebno veselje v nemati sercá „lepega spola“ za narodnost. In kako lepo se glasi nekterim ušesom vsklik: „Jaz sem narodna!“ Za mene to nima nobenega mika, kajti jaz sodim vse tako, kakor je. Le poslušajte, kako vnamajo ti možje, ali bolje rečeno babjeki, „lepi spol“ za narodnost? Napravljajo veselice s slovenskim značajem, plése, tombole in Bog zna, kaj še vse. Na te povabijo ves lepi spol cele okolice, da bi se tam vnel in navdušil za našo domovino. — Na teh veselicah se pač vname sercé marsiktere devojke, — a ne za našo narodno stvar, — ampak marsiktera se vname za marsikterega; in če je ta marsikteri tudi nemškutar, ki je zašel na to veselico, to je vse eno. — Kaj se hoče. To je že tako in ni drugače. Ženska je vstvarjena za moža, ona je navezana na-nj, in domovina moževa, je tudi njena.

Tedaj kaj se doseže s temi veselicami? Ne bom se jezil, da so ženske take, da se tako rade „izneverijo“. Ali smejeti se moram onim telebanom, ki vnamajo serca naših deklet za našo narodno stvar. Narodna ženska ni nič bolja, nego učena ženska. Učenjakinje sem pa že davno obsodil.

Ženski se ni treba brigati za blagor domovine; ampak le za blagor domače hiše. Če bodo vse hiše v naši domovini v redu, bo cela domo-

vina v redu. Nji ni treba vediti, kaj se piše in govori o naši domovini; poslušaj naj raje, kaj se govori o nji, o njenem gospodinjstvu. Ona naj ne preiskuje, za katere pravice se borimo mi, kaj želimo, kaj tirjamo; ona naj se raje bavi s tem, kaj tirjajo njeni otroci od nje. Nji se ni treba prav nič veseliti naših političnih zmag; one naj se veselé le takrat, kedar so premagale katero-koli otroško nečednost. Ona naj ne ve, kakov vpliv je imel ta ali oni govor v tej ali oni zbornici; ampak skerbi naj, kako je teknila jed, katero je skuhala, svojemu možu. Za take in enake stvari naj se briga.

In lepo vas prosim možje, kaj nam koristi ženska narodnost. Ali potrebujemo mari kje pri naših delih ženske podpore? Saj smo vendar možje, močni spol. Čemú bi se neki opirali na ženstvo?

Ne mislimo, da bodo otroci tudi narodni, ako so matere navdušene za domovino. Skušnja nas uči dostikrat ravno nasprotno.

N. pr. naš pesnik Vodnik je bil gotovo goreč Slovenec. Ali je bila njegova mati tudi goreča Slovenka? Za celo življenje bi se osmešil oni, ki bi terdil kaj takega. Vodnikova mati je bila preprosta kmetica, ki je znala žeti žito in kopati krompir in zraven še kuhati. Ne z gorečnostjo slovensko, ne z navduševanjem za naš jezik se je odredil naš Vodnik, ampak edino slovenska kaša in pšenica ste ga poganjale k višku, da je rasel in se dopolnjeval od dne do dne. Bog zna, če bi bil Vodnik kedaj tak postal, ako bi ga bila pitala mati z ljubeznijo do domovine. A v prid vsemu slovenskemu svetu mu je dajala le krompir in druga jedila, ktera so ga redila.

Vnemajte ženstvo raje za šivanje in za blagor moževega želodca. S tem bodele več koristili domovini.

Imamo tudi nekaj pesni, ki opevajo žensko navdušenje za narodnost. Naj omenim neke prav znane, ki se glasi: „Sem Slovenska deklica, — Minka mi je ime, — Sem obraza bistrega, — Hrabro 'mam sercé“. — Lepo od tebe, draga Minka, da si Slovenka; lepo od tebe, da imaš lep, bister obrazek, če se tudi sama hvališ ž njim; lepo od tebe, da imaš hrabro serce, če ravno se dostikrat vstrašiš drobne miške, ki se je vstanovila pod tvojo posteljo. Navdušen sem za te, lepa slovenska Minka, ali navdušen sem le toliko časa, dokler berem one štiri verstice, da si slovenska deklica, da si obraza bistrega, in da imaš hrabro sercé. Samo do tu sem navdušen za te.

„In v peti verstici začneš peti: „Ljubi moj je Slave sin“ — oj, zdaj pa takoj vem, kam pes taco moli. Ti lepa Minka si Slovenka le zato, ker je tvoj ljubi Slave sin. Molči, molči, Minka o tvoji narodnosti. Vse navdušenje si mi razgnala s temi besedami. Ko bi bil tvoj ljubi nemčur, bi bila ti nemčurska deklica z imenom „Fräulein Mini“.

Ravno taka je tudi ona pesen, v kateri pojó navdušeni kranjski fantje ta dva verza: „Si kranjske ljub'ce zbiramo, — Se v tuje ne oziramo“. — To je laž. Ravno tako radi se zagledamo v lepe Italijanke, Nemke, kakor v naše „mile slovenske krasotice“. Kaj se bi neki hvalili s tem, kar ne storimo. In omenjenema verzoma se pridruži še tretji: „Naj gorše so Slovenke“, — če je res?

Le nikari ne rogovilimo preveč! Jaz sam sem nekdaj v „Zori“ pel slavo slovenskim dekletom. Takrat sem vzel tudi vsako stvar tako, kakor ni bila; a zdaj jo takó, kakor je v resnici. Takrat sem še pesmaril, in „pesniku“ se odpusti marsikaj, kar se prozajistu ne more. Človek se vedno uči, a nikdar ne izuči.

Kako pride ta predmet v te pogovore? Tako te slišim vpraševati, dragi bralec. Čudno se ti dozdeva mordà. Ali meni se je zdelo potrebno opisati tudi to in dokazati nepotrebno, navduševati ženski spol za domovino. Ženska naj ostane v domači hiši, in dokler se ne poda iz nje, se ne bode podala tudi iz domovine.

Ne mislimo, da zamore ženska kaj vplivati na moževo mišljenje, da bi po ženskih koga privlekli na našo stran. Slab mož bi bil oni, ki bi se dal preobračati svoji ženi, — slab mož bi bil, še slabiji, nego njegova slaba polovica. Sram bi nas moralo biti, ako bi šteli take slabotneže med svoje. Ne opirajmo se nikdar in nikjer na ženstvo, kjer smo se operli, tam smo vselej padli. Ženska se mora opirati na nas, in to tudi stori vselej, če ravno o tem noče dostikrat vedeti ničesa.

Sploh bodimo možje! —

Dopisi in novice.

— Iz seje c. k. dež. šl. sveta dné 30. oktobra 1879.

Na dnevnem redu je bilo:

Načert, koliko se ima potrošiti za namestnino in za nadmerno (nadvišje) podučevanje, ki je bil na novo sestavljen z ozirom na postavo 9. sušca 1879. št. 13. d. z. ima se poslati deželnemu odboru, da mu priterdi; prepis tega ima se poslati tudi srenji v Ljubljani.

Šolska občina je prosila po dopisu kranjskega deželnega odbora za posojilo po obrokih, da postavi šolsko poslopje, mnenje zaradi tega se pošilja deželnemu odboru.

Rekurs bivšega ljudskega učitelja zoper razsodbo c. k. okraj. šl. sveta, katera je napotila tožnika na pravno pot, ni bil sprejet.

Dva učitelja sta postala nadučitelja, štirje drugi pa stalni.

Na dopis kranjske c. k. deželne vlade, ki se tiče prošnje centralnega odbora c. k. kmetijske družbe za razširjenje poduka v kmetijstvu, oddana je bila odločba.

Razrešene so bile pritožbe zastran kazni o šolskih zamudah, potem prošnje za nagrado in denarno pripomoč.

— **Dr. Močnik in profesor Lavtar-jeva metoda pri poučevanju v aritmetiki.** (Dalje.) V vvodu govori L. o substitovanju števil. Ta pojem je jako važen, zato nahajamo v vsaki aritmetiki med vajami naloge za substitovanje, katere osvetljujejo stvarino, o kateri se govori. Taka priložnost se nam ponudi že pri seštevanju; tu imamo n. pr. nalogo, da seštevamo števila a, b, c, d , ter dobim izraz:

$$a + b + c + d = [(a + b) + c] + d.$$

Ako v njem substitujemo za $a = 3, b = 2, c = 5, d = 8$, kakor zahteva L. v svoji aritmetiki, osvetljujemo seštevanje več števil in osobito pomen oklep. Podobne vaje ima dr. Moč., vendar še ne na tem mestu, ampak pozneje po nauku o seštevanju istoimenskih števil, kjer jih ima L. tudi. — Pred v prejšnjem omenjeno vajo za substitovanje nahajamo v L. aritmetiki še bolj priprosto. Namesti v jednačbi:

$$a + b = (a + b)$$

a in b s temi-le števili: $a = 5, b = 2; a = 7, b = 3; a = 4, b = 6; a = m, b = n$.

Jednake vaje ima L. pri odštevanju, množenju (vsote jedn. sumand.), in deljenju, iz česar je razvidna bojazna skrb, da bi učenci gotovo vsak občni izraz in osobito pomen občnih števil do dobrega razumeli. Zahtevajo pa te naloge najpred substitovanje posebnih in na zadnje občnih števil, torej prehajanje iz posebnega na obče, česar važnost za ljudske šole smo že omenili.

Vaj, kakor so: 1.) Seštevaj sledeča števila: a) 3, 4 in 7, b) 4, 8, 9 in 2 itd. 2.) a) Prištevaj začeni pri 1, toliko časa po 2, da prideš do 101 itd. Dr. M. nima; L. jih je zato sprejel, da se učenci v hitrem računanju urijo, in ker so take vaje že znane, da se učenci nekoliko oddahnejo in dobljene pojme prębavijo, predenj preidejo na novo stvarino, t. j. k izrekom o vsotah. Za temi izreki ima L. aritmetika priproste vaje, katere te izreke osvetljuje koj, ko so jih učenci izpoznali, predenj jih seznanj z novo stvarino n. pr. o vsotah enakih sumandov. Lahke vaje; vendar utrdijo, kar si učil. Na teh vajah izpoznajo tudi učenci, kedaj morajo števila prištevati k prvemu ali k drugemu sumandu, oziroma prvi sumand k številu potem drugi ali pa narobe; kar pa tudi za vaje v dr. M. aritmetiki velja, samó, da v njih tudi nahajamo vaje za seštevanje istoimenskih števil. Isto velja za vaje pri odštevanju, množenju in deljenju. Dr. M. ima pa naloge še-le po vsakej versti računanja zbrane in sicer take, da je razvidno, on hoče na tem mestu izverševanje teh nalog.

Za izreki o vsotah nahajamo v L. aritmetiki tudi vaje na pamet (dr. M. aritmetika jih ima pozneje), katere so jako važne, ker tudi osvetljujejo prejšnje izreke, osobito pa gojence urijo v računanju, katero bodo pozneje sami rabili. Na pr. $37 + 20 = (30 + 7) + 20 = 50 + 7 = 57$. Isto velja za vaje na pamet pri odštevanju, množenju in deljenju.

L. odloči računanju z imenastimi števili poseben prostor, kakor to stori dr. Frischauf v svoji aritmetiki, da s tem bolj povdarja to posebno versto števil in da računanje z dekadičnimi števili, katero koj za računanjem z imenastimi števili sledi, s tem še bolj osvetljuje.

Pri računanju z dekadičnimi števili ima L. več vaj kakor dr. Moč. zaradi zahtevanja statuta, da je treba osobito na to misliti, da postane računanje s posebnimi števili razumljivo. Pri teh vajah prehaja iz najprostejega na zmiraj bolj sestavljeno in iz posebnega na obče. Zakaj? Učitelj v ljudske šoli poučuje o seštevanju števil v raznih stopnjah. On prištevaja jedinice k jedinicam, desetice

k deseticam, jedinice k deseticam in jedinicam, jedinice in desetice k jedinicam in deseticam itd. On mora ločiti slučaj, v katerem ne prehaja v višji red od onega, v katerem dobi pri seštevanji že višjo, oziroma višje jednote. In on na zadnje abstrahuje pravilo, torej stopa do občnega, akoravno tega ne izrazi z občnimi števili. — Vaje same niso težavne, zahtevajo tudi malo časa in vendar imajo dober vspeh, ako jih z učenci v omenjenem smislu izvršuješ. Ravno to je nameraval L. z obilnimi vajami o dekadičnih številih pri odštevanji, množenji deljenji celih števil in računani z decimalnimi ulomki. Na 30. strani nahajamo vaje: 7.) Kakošne jednote dobiš, ako množiš? a) desetico, stotico, tisočico, desetisočico z jedinico; b) desetico, stotico, tisočico itd. z desetico, stotico, tisočico itd. Na strani 78 §. 79 je vaja: Kakošno jednoto dobiš, ako množiš: a) desetico, stotico, tisočico, desetino, stotino, tisočino z jedinico itd. Na te vaje posebno opozorimo, ker one pripravljajo na osvetljevanje pravila za okrajšano množenje, ker L. ne navede le to pravilo, kakor to stori dr. M., ampak ga izvaja, kar zahteva vsaka metodika.

Na koncu vsake verste računanja nahajamo v obeh aritmetikah uporabne račune. L. namerava z njimi, da uri gojence v sklepanji pri rešitvi nalog; a dr. M. vaje se odlikujejo od njih osobito s tem, da vežejo raznoverstne račune, kakoršne smo že imeli. Na pr. ima dr. M. pri odštevanji nalogo: Nek oče zapusti starejemu sinu 6840 gl. mlajšemu 1580 gl. manj; koliko dobita oba skupaj? — Rešitev:

Mlajši dobi 6840 gl.	oba skupaj 6840 gl.
manj 1580 „ t. j.	in 5260 „ t. j.
5260 gl.	12100 gl.

Odgovor: Oba skupaj dobita 12100 gl.

(Dalje prih.)

— **Iz Železnikov**, 19. nov. (Praznovanje imendana Nje Veličanstva presvitle cesarice Elizabete*). Kakor že od več let sem, smo tudi letos z našo šolsko mladino ta dan prav slovesno obhajali. Le par besedi treba je bilo, in z veseljem zvergli so otročiči pri posameznih soldkih potrebni denar, da so najeli sv. mašo v namen: »Da bi Bog dal naši presvitli cesarici na predprošnje njene slavne patrone doživeti še mnogo mnogo let blagoslova-polnih, po dolgem in srečnem življenji pa sveta nebesa«. — To sveto mašo so opravili naš verli g. kaplan in katehet A. R. danes zjutraj ob 7. uri, in šolska mladina se je je privatno v obilnem številu vdeležila. — Ob $\frac{3}{4}$ 8 odperla se je šolarjem primerno okinčana šolska dvorana, in ob 8. uri šli so paroma k slovesni sv. maši, katero so služili v. č. g. župnik J. M. Konec svetega obreda zapela sta se na koru prvi in zadnji oddelek cesarske himne. Po sveti maši vernila se je mladina zopet v šolo, kjer je bila po primerni molitvi obdarovana v spomin slovesnosti z raznoverstnim šolskim blagom, s katerim nas je tudi to leto »Narodna šola« prav obilno preskerbela. (Naj ji bo za to izrečena tu topla zahvala!) Poleg učnih stvari dobil je tudi vsaki otrok še štruco belega kruha. K poslednjemu obdarovanju sta poleg dveh neimenovanih dobrotnikov pripomogla: naša blaga c. k. poštarica gospa Luiza Demšerjeva, in naš obče ljubljeni gosp. zdravnik Alb. Linhart.

Po skončanem obdarovanju smo opravili še enkrat vskupno molitev za blagor presvitle cesarice, odpeli prvi in zadnji oddelek cesarske pesme, potem pa so šli otročiči s svojimi darilci veselih serc na domovja; zakaj god presvitle

*) Zakasnjeno. — —

cesarice in deželne matere je dan, o katerem naj se mladini ne kráti oddih od šolskih úkov.

— 4. dec. Komaj je pretekel mesec, kar se je pričelo novo šolsko leto, ki je, — memogredé povedano, — privabilo nad 150 otrok v našo prijazno šolo, in kmalo bi bili izmed teh danes že družega otročeta poslali v večnost. Pred tednom smo spremili namreč k grobu véro učenko II. razreda M. Š.; danes pa bi bil kmalu nesrečno smert storil učenec ponavljavne šole J. K. — Čez noč padlo je namreč na kupe novega snega, in o tacih časih je zlasti pot med srednjimi in zgornjimi Železniki zarad plazov silno nevaren. To poterdilo se je danes vnovič. Ko so namreč šli ljudje zjutraj od zorne maše, uterga se v gori nad cesto plaz, odnese zgoraj omenjenega fanta čez cestno škarpo, ter ga pokoplje v strahovit merzel snežen grob. Ljudje so sicer koj pritegnili skupaj, pa kdo vé kopati pri tolikanj sili snega na pravem mestu? K sreči je bil sneg zelo suh, da je šlo kidanje jaderno spod rok; delali so vendar ljudje okoli pol ure, predenj so k sreči vendar še živega fanteta izvlekli iz strašanske nevarnosti. Ko bi bil sneg južin, javaljne bi bil dečko kdaj več gledal svitli dan. Človek pač res ne ve, kje ga čaka nesreča; vidi se pa da čuje angelj varuh nad mladino.

J. Levičnik.

— **Krain. L. L. Verein, občni zbor in g. Lapajne.** 6. t. m. je bil občni zbor krain. L. L. Verein-a. Odborniki so gg.: prof. Linhart (pervomestnik), pl. Gariboldi (namestnik), Andrej Žumer, m. učitelj, (blagajnik) in J. Zima, nadzornik in učitelj, (tajnik). V odboru so še gg.: Belar, Bele, Razinger, Majer, mestni učitelji, in g. **J. Lapajne**, ravnaočí nadučitelj na meščanski šoli v Kerškem. Ta gospod se je dal voliti tudi za odbornika pri slov. učit. društvu, in se je meseca septembra pred občnim zborom in pri zboru pošteno (!) prizadeval, da bi bil razdvojl odbornike pri slov. učit. društvu, ali kakor je on rekel, da bi napravil »kompromis« z L. L. Verein-om. Kar v slovenskem taboru ni dosegel, najdel je tam, in tako se maščeval nad nami »terdovratneži«. Za danes toliko rečem: G. Lapajne mi še ni nikdar tako vstregel, kakor sedaj, ko je pristopil v »nemški Verein«; tam je dobro hranjen; nam sedaj ni več nevaren; tovariši v nasprotnem taboru: pridno ga poslušajte in varujte ga, da Vam ne uide! *M. M.*

— **Bosna-Hercegovina.** (cf. l. 21). Serajevo. 6. m. m. otvorena je svečanim načinom realna gimnazija i vojnički penzionat. Sgrada realne gimnazije bila je okičena, mladeži sakupljeno 51. Zavod je otvorila govorom Nj. Visost vojvoda Württemberg, koju su dopratili generali, predstojnici odjelne vlade i činovnici, biskupi katolički i pravoslavni, te ga predala ravnatelju dr. Zochu. Poslje govora Nj. Visosti svirala je vojnička glasba, uz koju su i učenici pjevali.

Glede realnoga gimnazija, izdala je bosanska zemaljska vlada sliedeću naredbu:

§. 1. U gradu Sarajevu ustrojava se realni gimnazij. Zadaća ovoga jest, obučavati dječake u obćenitih naukah i znanostih, koje su za životne odnošaje koristne i potrebne, omogućiti im tada u svrhu znanstvenog i tehničkog naobraženja polazak višeg gimnazija ili više realke a od ovijuh prelaz i dalnju naobrazbu na sveučilištih i na tehničkih zavodih.

Ovaj zavod jest javni gimnazij sa 4razreda, te se iz zemaljskih sredstva uzdržaje.

§. 2. Učevni jezik jest bosanski zemaljski jezik sa latinskim i pismeni.

Na istom uče se sljedeći predmeti: a) religija za sva 4 vjeroispovjedanja, b) zemaljski jezik, c) njemački jezik, d) zemljopis i povjest, e) matematika,

f) naravoslovne znanosti, g) prostoručno risanje, h) gombanje, i) turski, arapski i perzijski jezik (neobligatno).

§. 3. Osim redovitih u predidućem paragrafu navedenih predmeta podučavati će se djaci, ako to roditelji zažele, počam od 1. razreda u latinskom jeziku, počam od 3. razreda u grčkom i franczkom jeziku, a takodjer u pjevanju. Ovi predmeti nepredavaju se obvezateljno.

§. 4. Učevne osnove i šolske knjige, kano in ostala učila, propisati će se po zemaljskoj vladi, te se druga nesmiju upotrebljavati.

§. 5. Predavanja na realnom gimnaziju drže usposobljeni učitelji. Istim upravlja neposredno ravnatelj, koj je zajedno učitelj na realnom gimnaziju; uz istoga postoji učiteljski sbor stranom kao savjetujuće stranom kao zaključujuće tielo. Dužnosti i prava ravnatelja s jedne a učiteljskog sbor s druge strane urediti će se posebnom naredbom.

§. 6. Ravnatelj i učitelji na realnom gimnaziju jesu javni činovnici. Ravnatelja imenuje zajedničko ministarstvo na predlog zemaljske vlade, učitelje pako imenuje zemaljska vlada na trojni predlog ravnatelja. Činovni razred in beriva ravnatelja i učitelja označena su u priloženom izkazu A.

§. 7. Ravnatelj i učitelji, koji se na realnom gimnaziju namjestiti imadu, moraju biti austro-ugarski državljani ili pripadnici zemalja Bosne i Hercegovine, isti treba da su se podvrgli propisanom izpitu za učitelja srednjih škola pred kojim god izpitnim povjerenstvom u austro-ugarskoj monarkiji, te da su polučili svjedočbu usposobljenja za učitelja sriednjih škola.

§. 8. Vjeronauk predavati će se djakom svih 4 vjeroispovjesti po posebnih u tu svrhu opredjeljenih učiteljih vjeronauka. Kao takovi namjestiti će se samo oni, koje će dotična bogoslovna (crkvena) oblast sposobnima naznačiti.

§. 9. U prvi razred realnoga gimnazija primaju se djaci, koji su pučke ili gradjanske škole svršili. Tečajem prvih 4 godina može se kod duševno i tjelesno razvijene djece ovozemnih roditelja učiniti iznimka od ovoga pravila.

§. 10. Redovito primanje djaka obavlja se u jeseni neposredno pred početkom školske godine. Školska godina započimlje 1. listopada, svršuje se 31. srpnja buduće godine. Osim petka, nedelje i ostalih svetaca traju školski praznici svake godine dva mjeseca.

§. 11. Na koncu svake školske godine imadu se djaci podvreći izpitu.

§. 12. Na realnom gimnaziju ima se plaćati školarina od 8 for. na godinu; ista ima se uplatiti u zemaljsku blagajnu. Djake siromašnih roditelja, koji se ponašanjem i marljivošću osobito odlikuju, te u naucih veoma napreduju, može zemaljska vlada na predlog ravnatelja od plaćanja školarine oprostiti.

§. 13. Ako bude potrebno, ustrojiti će se posebni privatni razred za one djake, koji nisu stekli dovoljnog predznanja potrebnog za obuku gimnazialnu.

§. 14. Prvi razred realnoga gimnazija otvara se 3. studenoga 1879.

Ravnatelj ovoga zavoda postao je Zoch, profesor realke u Osieku.

Izašla i naredba vladina glede obće gradske djevojačke učione, što se je otvorila u Sarajevu, koja glasi:

§. 1. U gradu Serajevu ustrojava se 3. studenoga 1879. obća gradska djevojačka učiona. Učevni jezik na ovoj učioni jest »Zemaljski jezik«.

§. 2. U ovu učionu primaju se djevojke svijuh izpoviesti počam od 6—12 god.

§. 3. Na istoj imadu se po mogućnosti sljedeći predmeti podučavati: a) vjeronauk, b) zemaljski jezik, čitanje, pisanje, slovnica, vježbanje u ustmenih i pismenih sastavcih; c) njemački jezik, d) računstvo, e) zemljopis, f) poviest, g) najvažnije iz fizike i naravoslovja, (f i g na temelju propisanih čitanka), h) kali-

grafija, i) geometrijsko oblikoslovje. §. 4. Učevna osnova i školske knjige propisati će se po zem. vladi. Broj učevnih sati na tjeđan propisuje se učevnom osnovom. §. 5. Vjerozakon predaje se djevojkam svake pojedine vjeroizpoviesti posebice. Obuku nauka vjere rukovode i nadziru pod vrhovnim nadgledom vlade dotične duhovne oblasti. — U nauci mogu se djevojke svake pojedine vjeroizpovjesti in na dotičnih konfesionalnih školah podučavati. §. 6. Predavanje na ovoj obćoj gradskoj djevojačkoj učioni obavlja učiteljica. Učiteljica mora se izkazati svjedočbom, da je na jednoj od javnih preparandija u austro-ugarskoj monarkiji za učiteljicu usposobljena, te da je inače u ćudorednom i državljanskom smjeru neporočna. Učiteljicu imenuje zemaljska vlada. §. 7. Gradskoj učiteljici pripada godišnja plaća od 800 for. i osim toga stanarina 200 for. Beriva svoja dobiva učiteljica mjesečno kod gradske blagajne u Sarajevu, jer se ova djevojačka učiona iz gradskih dohodaka uzdržava. §. 8. Učiteljica jest za upravu obće gradske djevojačke učione odgovorna zem. vladi. §. 9. Poblizu je ustanove i propisi glede djevojačke učione urediti, će se obćenitom naredbom ob ustroju i uredjenju pućkih škola u ovih zemalja.

Dok ovako vlada marno radi ob osnivanju škola, pomažu ju svojski mnogi rodoljubi, osobito Franjevci. Tako su župnici kotara Oraškoga mal ne po svih većih mjestih podigli škole. U Toliškoj župi podignute su četiri nove škole, koje polazi 352 djece, što je zasluga revnoga oca Dobroslava Nedića, župnika. I župnik Vidovića A. Mato Prgić podigao je školu, koja broji 96 djaka. Ot. Ilija Lačić, župnik u Tišini, sagradio je školu, u kojoj podučaje 82 djece. U Domaljevcu obstojala je od prije škola, koju polazi sada 54 djece. Katolici ovoga kotara, kojih ima do 10.000, imadu 8 škola u četiri župe sa 584 djaka.

— **Ant. Mart. Slomška** zbrani spisi, tretja knjiga, leži pred nami. V tej knjigi nahajamo 21 životopisov raznih zaslužnih mož. Vis. ćestiti gospod pisatelj, Mih. Lendovšek, ptujski vikar, se je mnogo potruditi moral, da je zbral toliko tvarine raznih slovenskih zaslužnih mož. Vsa ćast neumorljivemu nje-govemu delovanju, da je podal slovenskemu narodu toliko zdravega blaga. Ži-votopisi slavnih mož spodbudajo; bralec vidi v tretji knjigi, kako so se v neugodnih letih trudili naši predniki, orali so narodno ledino, katera je obilo do-brega sadu obrodila. Slovenci! sežite po knjigi. društva in premožnejši gospodarji morali bi jo vsi imeti. Knjiga je lična, lep tisek, dobi se v tiskarni društva sv. Mohorja in pri drugih knjigarjih v vseh slovenskih mestih. Cena ji je broširan iztis 1 gl. 30 kr. terdo vezan 1 gl. 40 kr.

»Ćeterta knjiga Slomšekovih zbranih spisov obsegala bode njegovih raznih spisov prvi del: narodno-politićne ćlanke, popise, raznotere podučne drobtine, šolsko blago in pedagogićne stvari.

Peta: raznih spisov drugi del: cirkveno-nabožno in katehetićno blago.

Šesta: pastirske liste.

Sedma: pridige osnovane.

Osma in deveta: različne pridige.

Će se nam posreći teh devetero knjig na svitlo spraviti, potem je perva težavniša polovica zaćetega dela storjena: to kar Slomšekovih spisov po mnogih knjigah raztepeno, ne- ali le malo-poznano okrog leži, bode zbrano in urejeno pred nami. — Potem šele znalo bi nasledovati:

Deseta in ednajsta knjiga: evangeljska hrana.

Dvanajsta in trinajsta knjiga: apostolska hrana.

Štirnajsta: Življenja srećen pot za mladeniće in device. (To je Slomšekovi knjizići: »Življenja srećen pot« in »Kerščansko devištvo« vkupaj v enem zvezku.)

Petnajsta: Blaže in Nežica.

Vsaka knjiga poprek najmanje dvajset tiskanih pol. —

To bi bil potem celi Slomšek — u resnici velikan, kakoršnega doslej nijma naše slovensko slovstvo!

Ali bode mogoče, toliko delo srečno dokončati? Po svojih dosedanjih skušnjah bi skoraj rekel da težko!

Perve knjige Slomš. zbr. sp. leži po pretečenih blizu da četverih letih še okoli 400 iztisov v prahu; druge se še vedno nij razpečalo toliko, da bi se bili tiskarnici povrnili vsi stroški. Časi so slabi; ljudstvu, po družbi sv. Mohora vajenemu po šestero knjizic dobivati za goldinar, je vsaka druga knjiga predraga.

Da, ko bi slavni odbor družbe sv. Mohora blagovolil prevzeti izdavanje četrte, pete, šeste, štirinajste in petnajste knjige!

Da bi Matica slov. hotela podpirati to početje na kakov si že bodi način! Ali da bi se oglasilo kakih 800—900 naročnikov in zanesljivih plačnikov! Toda upanja ne smemo izgubiti. (g. L. v vvodu.)

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kamniškem. Na 1razredni ljudski šoli v Tunjicah, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje; do konca decembra t. l.

V šolskem okraji Kranjskem. Na 1razredni ljudski šoli v Besnici, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje; do konca decembra t. l. Na 4razredni ljudski šoli v Škofji loki, 4. učit. služba, l. p. 400 gl.; do 7. januarja 1880.

Šolski okraj okolica Ljubljanska. Na 1razredni ljudski šoli v Preserji, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje; do 20. decembra t. l.

Šolski okraj Kerški. Na 3razredni meščanski šoli na Kerškem z nemškim poučnim jezikom, učit. služba za naravoznansko (eventuelno matematiško-tehniško) stroko, l. p. 800 gl. Prošnje do 20. decembra pri c. k. ok. šl. svetu v Kerškem.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Na mestni dekliški šoli v Ljubljani je postala učiteljica gdč. Ernestine Kern, dosihmal podučit. tam. Nadučiteljica je začasno tam gospa Julija Moos. Na I. mestni šoli je pomožni učitelj g. Jožef Travnar. — Iz Litije v Leskovec odhaja nadučitelj gosp. Anton Žvokelj in iz Škofjeloke v Kranj, učitelj g. Edmund Lahajner. Začasni učitelj g. Avgust Höger iz Smartna p. Litiji v Višnjogoro; g. Jakob Dimnik iz Tunjic pri Kamniku v Šmarijo pri Ljubljani; gosp. Janez Terselič iz Čateža k Beli cerkvi; gdč. Marija Stuhly iz Ribnice v Šentvid p. Zatični; gdč. Neža Zupan, dosihmal v Ljublj. sirotišnici, v Bled; gdč. Franja Šetina iz Višnje gore k sv. Križu p. Turnu; gdč. J. Donati v Srednjo vas v Bohinu. — G. Rajmund Čuček, bivši namestni učitelj na učiteljišču, je postal glavni učitelj na ž. učiteljišču v Gorici. — Pomožni učitelji umeščeni: G. France Kalan, iz Prečine, sedaj v Zgornji Sušici; g. Stanislaj Novak, bivši bogoslovec, v Čatež in F. Ambrozič v Hinah. — † Umerla sta: G. France Vrančič, bivši v Hotiču pri Litiji, učitelj stare šole a izgledne pridnosti, vsega skupaj je bil pri učiteljstvu nad 50 let; v Kerškem pa gsp. Vincenc Vidmar, bivši na meščanski šoli, star 26 let, ki je obhodil veliko sveta, a umerl v domači zemlji. N. v m. p.!

Današnjemu listu je pridjano kazalo in zavitek.